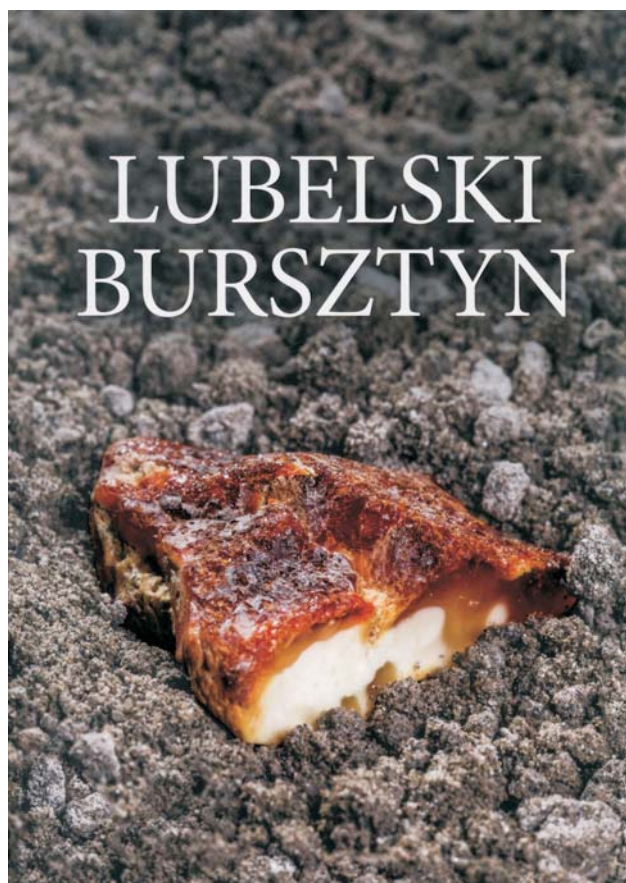

Lucjan Gazda (red.) – Lubelski bursztyn. Znaleźiska, geologia, złoża, perspektywy. Wyd.: Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Chełmie, Wydawnictwo „m” Kraków 2016, s. 226.

Zainteresowanie bursztynem jest wielkie i stale rośnie. Formalny tego wyraz stanowią m.in. organizowane od 1994 r. interdyscyplinarne seminaria z zakresu wiedzy o bursztynie, których współorganizatorem są Międzynarodowe Targi Bursztynu w Gdańsku AMBERIF i Muzeum Ziemi PAN w Warszawie. Zostało również powołane Międzynarodowe Stowarzyszenie Bursztytników w Gdańsku i w 2016 r. obchodzi ono jubileusz 20-lecia istnienia. Materiały z seminariów AMBERIF opublikowano w trzech tomach. Ostatni z nich „Bursztyn poglądy opinie” Gdańsk–Warszawa 2016 obejmuje materiały z lat 2010–2014 i 2015, w których zamieszczono 33 artykuły pióra 42 autorów z Polski, Niemiec, Anglii, Wielkiej Brytanii, Włoch, Rosji, Libanu, Chin i Australii.

W Polsce bursztyn kojarzy się przede wszystkim z wybrzeżem Bałtyku (bursztyn bałtycki) oraz punktowymi złóżkami, które występują w osadach paleogeńsko-neogeńskich i czwartorzędowych na terenie kraju. W latach 60. XX w. pojawiły się informacje o nowej odsłonie tego zagadnienia, tzw. lubelskim bursztynie. Pod względem surowcowym hasło „lubelski bursztyn” obejmuje także glaukonit, piaski kwarcowe, iły glaukonitowe i fosforyty. Wiadomości o złóżkach z północnej Lubelszczyzny nie mogły się „przebić” w literaturze i działaniach praktycznych. Dopiero konferencja „Lubelski bursztyn – znaleźiska, geologia, perspektywy”, która odbyła się w Chełmie-Deputczycach w dniach 12–13.02.2015 r. (Prz. Geol., 63: 208–209), stanowiła przełom w podejściu do tego zagadnienia. Na spotkaniu przedstawiono bogaty program interdyscyplinarny, który obejmował zarówno dotychczasowy stan wiedzy o bursztynie, jak też, co należy przyjąć z ubolewaniem, niewystarczające jeszcze rozpoznanie geologiczne, które jest warunkiem jego eksploatacji.

Opisywana monografia stanowi pierwsze tak obszerne dzieło przedstawiające szerokie spektrum lubelskiego bursztynu. Znalazła się w nim m.in. jego historia na Lubelszczyźnie, znaczone złóżkami i badaniami archeologicznymi, poczynając od głośnego odkrycia w 1914 r. w Basoni, pow. Opole Lubelskie (dane o nim opublikowano po 23 latach). Składają się na nią opracowania ujęte zarówno we „Wstępie redakcyjnym” pióra Lucjana Gazdy, pasjonata lubelskiego bursztynu, inicjatora konferencji w Chełmie oraz redaktora omawianej książki, jak również w pięciu rozdziałach: „Zamiast wstępu”, „Znaleźiska i geologia bursztynu na Lubelszczyźnie”, „Górnictwo bursztynu”, „Bursztyn w dziejach Lubelszczyzny”, „Wybiegając w przyszłość” i „Zamiast zakończenia”. W publikacji, obok wstępu i zakończenia, jest zawartych 16 opracowań (łącznie z angielskimi streszczeniami, bogatą literaturą oraz wnioskami ze wspomnianej już konferencji), wśród których 11 poświęcono *stricte* lubelskiemu bursztynowi. Są nimi prace autorstwa: B. Kosmowskiej-Ceranowicz, L. Gazdy, J.R. Kasińskiego, M. Hubera, A. Kiebały, E. Mendyka, M. Niecia,

J. Muchy, J. Klicha, A. Kokowskiego, K. Kwiatkowskiej, M. Stasiak-Cyran, S. Gołuba, M. Zawiślaka, K. Dybkowskiego, R. Szydła.

Zdaniem geologów wśród bogactw mineralnych Lubelszczyzny, obok węgla kamiennego eksploatowanego w kopalni Lubelski Węgiel „Bogdanka” S.A., poczesne miejsce zajmują bursztyn oraz wody geotermalne (próby ich poszukiwań to odrębny temat). Niestety, jak dotychczas, dwa ostatnio wymienione bogactwa nie są przedmiotem zainteresowania samorządu lokalnego. W obu przypadkach przeszkodą w podjęciu ich eksploatacji, mogących po wydobywaniu konkurować ekonomicznie z węglem kamiennym, są słabe rozpoznanie geologiczne oraz niewielkie zainteresowanie władz lokalnych tymi złóżkami. Zorganizowanie spotkania w Chełmie w lutym 2015 r. i opublikowanie materiałów konferencyjnych stanowiły przełom w podejściu do zrozumienia roli, jaką może odegrać eksploatacja bursztynu na Lubelszczyźnie. Pierwszym zwiastunem nowego podejścia do tej działalności gospodarczej było ogłoszenie w 2014 r. przetargu na poszukiwania bursztynu w gminach Niedźwiada i Ostrówek. Postępowanie wygrała spółka z Kłajpedy na Litwie, ale Litwini nie podpisali umowy, być może chodziło o zablokowanie bądź opóźnienie wydobywania surowca.

Wśród badań należy wspomnieć o pracach wykonywanych od wiosny 2015 r. na północno-wschodnim obrzeżu złoża Górka Lubartowska (jedynego udokumentowanego

złoża bursztynu) przez przedsiębiorstwo Stellarium Sp. z o.o. z Krakowa.

18 kwietnia 2016 r. Zarząd Województwa Lubelskiego podjął uchwałę w sprawie wydzierżawienia działek w gminie Ostrówek, o powierzchni 11 ha (na terenie projektowanego dawniej lotniska), na cele związane z poszukiwaniem, rozpoznawaniem i wydobyciem kopalin, w tym bursztynu. Działka jest objęta miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, w którym przewidziano m.in. eksploatację złóż kopalin. Oby inicjatywa ta przyniosła spodziewane efekty.

„Lubelski bursztyn” ma wspaniałą szatę graficzną. Monografia jest bogato ilustrowana, zawiera ponad 120 kolorowych zdjęć, w tym 15 w formacie A4, różnych okazów bursztynu z terenu Lubelszczyzny, mapy, przekroje,

wykresy. Czytelnie skomponowana całość umożliwia łatwe korzystanie z tekstu. Mecenasem wydania książki była firma Stellarium Sp. z o.o., a wydawcami: Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Chełmie oraz Wydawnictwo „m” z Krakowa. Wydano ją w twardej oraz miękkiej oprawie.

Walory publikacji predestynują ją do zgłoszenia w konkursie „Książka Roku 2016 Lublin-Lubelszczyzna” organizowanym przez Wojewódzką Bibliotekę Publiczną im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie, dotyczącym dorobku edytorskiego Lubelszczyzny, jak również do rywalizacji o tytuł „Najpiękniejszej książki 2016 roku” organizowanym przez Polskie Towarzystwo Wydawców Książki.

Janusz Stochlak